

Suotorpan päiväkodin yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), ns. tasa-arvolaki, tuo varhaiskasvatukseen veloitteen laatia toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa laatimaan toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman.

JOHDANTO

Suomen kielessä sana "ulko" tarkoittaa jonkun ulkopuolella, ulompana, reunempana olevaa tai tapahtuvaa. Yhdyssanana esimerkiksi maan kansainvälisiä suhteita koskevaa; maan rajojen ulkopuolella olevaa tai tapahtuvaa (*ulkoministeriö, ulkomaat, ulkopolitiikka*). Henkilö voidaan luokitella ulkopuoliseksi, ulkomaalaiseksi tai arvioida hänen ulkonäköään. Ulkokuntalaiset eivät ole oikeutettuja kunnan palveluihin.

"Vieras" tulee käymään, lapsi vierastaa ja voimme vierailla toistemme luona. Vierasmaalaisista ei enää puhuta.

Meillä on siis jo äidinkielessämme selkeästi eroteltu asioita, jotka määrittävät henkilön tai ryhmän erilaiseksi ja poikkeavia menettelytapoja tämän varalle.

Kustavi on sijaintinsa vuoksi ollut aina läpikulkupaikka, postitie toi ja vei väkeä valtakunnasta toiseen. Oli siis mahdollista nähdä vierasta väkeä oman kylän raitilla tai kestikievarissa. Markkinoilla käytiin sekä Turussa että Tukholmassa, Retarit kaljaaseineen kulkivat mm. Hampuriin ja Southamptoniin sekä kahvinhakuun kauemmaskin. Painolastina kotiin tuotiin suuren maailman tavaroita.

Tämä kaikki on muokannut kustavilaisten suhtautumista outoihin ja ulkopuolisiin. Kunnan väkiluku moninkertaistuu kesäkustavilaisten saapuessa ja lisäksi tulevat "turistit". Kaikki tietävät, että kunnan talous on riippuvainen kesän kuukausien vetovoimaisuudesta. Kunnan raitilla ja rannoilla törmää vieraisiin, erilaisiin ja pride-kulkueeseen. Mutta kuinka käy, kun Mörk Ö saapuu...

TARKOITUS

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen tuli pakolliseksi varhaiskasvatuksessa 1.6.2023 alkaen.

Suunnitelmallinen tasa-arvotyö ja yhdenvertaisuuden edistäminen on tärkeää varhaiskasvatuksessa, koska lapset omaksuvat jo varhain esimerkiksi sukupuoliin liitetyt normit.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyön tarkoituksena on

- kartoittaa tasa-arvoa- ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa
- kirjata asian suhteen jo tehdyt toimenpiteet
- selvittää, millä toimenpiteillä voidaan edelleen lisätä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksen arjessa.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on työkalu varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Suunnitelman tavoitteena on varmistaa, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään järjestelmällisesti varhaiskasvatuksen arjessa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa tarkastellaan ja kehitetään varhaiskasvatuksessa työskentelevien aikuisten toimintatapoja. Lähtökohtana on lapsen edun toteutuminen.

KÄSITTEET

Yhdenvertaisuuden käsite sisältää käsitteen tasa-arvosta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Sukupuoli, ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen tai ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, sosiaalinen asema, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy ei saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin saada erilaisia palveluita tai osallistua.

Perusoikeudet kuuluvat ihan jokaiselle ihmiselle, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan. (yhdenvertaisuus.fi; yhdenvertaisuuslaki 6 §.) Yhdenvertaisuuslain (1 §) tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjän on huolehdittava järjestelmällisestä ja suunnitelmallisesta työstä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Tässä suunnitelmassa tasa-arvolla viitataan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvään tasa- arvoisuuteen. On tärkeää, että jokainen lapsi voi tuntea olevansa turvallisessa ympäristössä ja tulee hyväksytyksi riippumatta siitä, mitä sukupuolta edustaa tai mikä hänen tai hänen vanhempiensa seksuaalinen suuntautuminen on.

Varhaiskasvatuksessa tulee myös ennaltaehkäistä syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Tämän suunnitelman tarkoitus on taata lain vaatiman järjestelmällisen ja suunnitelmallisen työn toteutuminen.

Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tulee kiinnittää erityisesti huomiota vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen

PROSESSI

Suunnitelmassa otetaan huomioon sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon että yhdenvertaisuuteen liittyvät seikat. Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tarkastellaan ja kehitetään nimenomaan varhaiskasvatuksen toimintaa.

Suunnitelma laaditaan henkilökunnan yhteisten keskustelujen ja tarpeiden pohjalta. Myös huoltajilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi.

Koko henkilökunta yhdenvertaisesti on oikeutettu ja velvollinen sanomaan oman näkemyksensä.

- lasten yhdenvertaisesta ja tasa-arvoisesta kohtelusta
- huoltajien yhdenvertaisesta ja tasa-arvoisesta kohtelusta.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma on eri asia, kuin esimerkiksi henkilöstöpoliittinen suunnitelma, jossa tarkastellaan henkilöstön tasa-arvoa. Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tarkastellaan ja kehitetään nimenomaan varhaiskasvatuksen toimintaa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnassa ja sen sisällössä tulee kiinnittää huomiota lasten oikeuteen vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsille tulee varata mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain mukaan varhaiskasvatuksessa tulee tehdä toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma vuoden tai vähintään kolmen vuoden välein.

Suunnitelma käydään läpi vuosittain ja siihen päivitetään tilanteeseen mahdollisesti tulleet muutokset, koulutukset ja tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät tapahtumat, kartoitukset ja niiden tulokset.

Suunnitelma muodostaa jatkumon Kivimaan koulun vastaavaan suunnitelmaan ja näitä kahta vertaillaan vuosittain keskenään.

Tässä on joitakin näkökohtia, jotka liittyvät tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen lapsiryhmässä:

1. Tasapuolinen kohtelu: Kaikkien lasten tulee saada samat mahdollisuudet osallistua erilaisiin toimintoihin ja oppimiskokemuksiin. Ohjaajien ja opettajien tulee varmistaa, että lapset kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että heillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ryhmän toimintaan.
2. Syrjinnän estäminen: Lapsiryhmässä ei saa esiintyä syrjintää tai kiusaamista minkään syyn perusteella. Ohjaajien ja opettajien on puututtava aktiivisesti tällaisiin tilanteisiin ja varmistettava, että kaikki lapset voivat tuntea olonsa turvallisiksi ja hyväksytyiksi.
3. Yksilöllinen tuki: Lapset voivat olla erilaisia ja tarvita erilaista tukea oppimisessaan ja kasvussaan. Ohjaajien tulee tunnistaa lasten yksilölliset tarpeet ja tarjota tarvittaessa lisätukea tai mukauttaa toimintaa niin, että kaikki voivat osallistua ja oppia omassa tahdissaan.
4. Monimuotoisuuden arvostaminen: Lapsiryhmässä voi olla lapsia erilaisista kulttuureista, taustoista ja perheistä. Tämä monimuotoisuus tulee nähdä rikkautena ja mahdollisuutena oppia erilaisista näkökulmista ja kulttuureista.
5. Tietoisuus omista ennakkoluuloista: Ohjaajien ja opettajien on tärkeää olla tietoisia omista ennakkoluuloistaan ja pyrkiä toimimaan puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti kaikkia lapsia kohtaan.
6. Osallisuuden tukeminen: Kaikkien lasten tulee voida osallistua päätöksentekoon ja ryhmän toiminnan suunnitteluun niin, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa ryhmän toimintaan ja ilmaista omia mielipiteitään.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lapsiryhmässä luovat perustan terveelle sosiaaliselle ilmapiirille, jossa jokainen lapsi voi kasvaa ja oppia parhaalla mahdollisella tavalla. Ohjaajilla, opettajilla ja vanhemmilla on tärkeä rooli näiden periaatteiden edistämisessä ja varmistamisessa, että jokainen lapsi saa oikeudenmukaista kohtelua ja tukea.

EHKÄISEMINEN

Suotorpan päiväkodissa on käytössä kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma (kokonaisuudessaan Kustavin varhaiskasvatussuunnitelmassa). Tämän suunnitelman mukaan:

- Lasten kanssa määritellään yhdessä tärkeitä käsitteitä ja keskustellaan niiden merkityksistä jatkuvasti, monipuolisesti ja avoimesti.
- Opetetaan lapsille tunnetaitoja.
- Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita.
- Kuunnellaan lasten ajatuksia keinoiksi ehkäistä syrjintää ja häirintää sekä edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- Koulutetaan henkilökuntaa ja tarjotaan erilaisia materiaaleja, ideoita sekä vinkkejä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä häirinnän ja syrjinnän ehkäisemiseksi.

PUUTTUMINEN

Jos varhaiskasvatuksessa havaitaan syrjintää tai kiusaamista, puututaan siihen seuraavien toimenpiteiden kautta:

- Tilanteesta keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tapahtumien kulku. Keskustelussa huolehditaan siitä, että jokainen tulee kuulluksi.
- Sovitaan yhteisesti syrjinnän ja/tai häirinnän loppumisesta ja sovitaan, mitä tapahtuu, jos se sopimuksesta huolimatta jatkuu.
- Keskustelusta ilmoitetaan aina huoltajille. Jos huoltaja niin toivoo, järjestetään uusi keskustelu, jossa myös huoltaja/huoltajat on mukana.
- Suoritetaan sovitut seuraamuksiin liittyvät toimenpiteet.
- Huolehditaan siitä, että niin tekijä kuin teon kohde saavat tarvittavaa tukea.

Suunnitelman laadintavaiheessa otetaan huomioon:

- Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen
- Ymmärrys ja sitoutuminen inklusiivisiin periaatteisiin
- Ymmärrys oman toiminnan taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten merkityksestä sekä miten tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät muovaavat toimintakulttuuria
- Toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi ja säännöllinen keskustelu
- Lapset ja huoltajat mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa
- Yhteisön toimintakulttuuri muuttuu jatkuvasti ja sitä arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista.
- Lasten vasuista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittämisessä.

AIKATAULU

KEVÄTKAUDEN AIKANA:

- Kysely henkilökunnalle, nimettömät vastaukset.

Käydään talopalaverissa kevään ja seuraavan syksyn aikana keskustelut seuraavista aiheista siten, että jokainen työntekijä alustaa yhden aiheen.

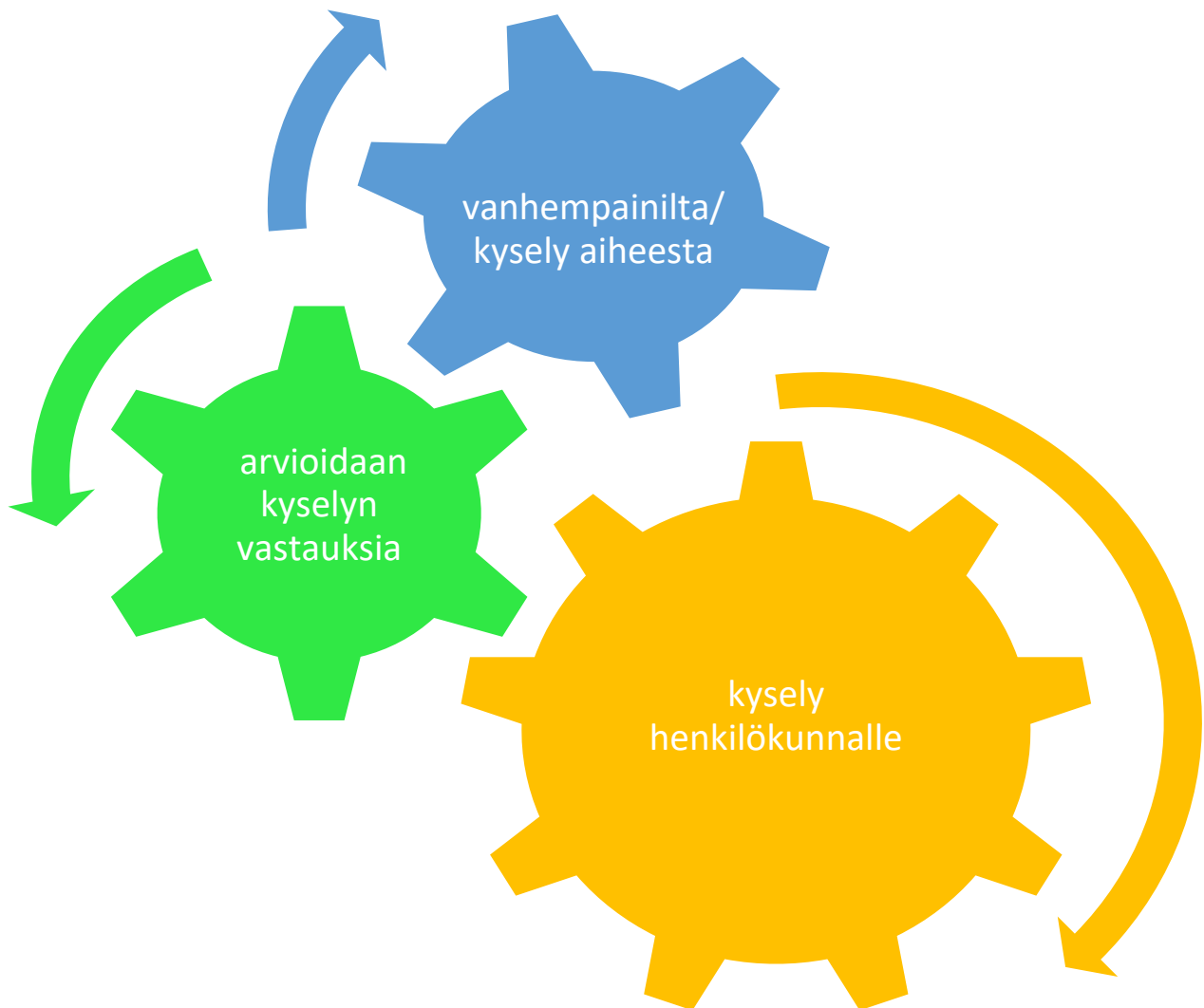
1. Tasapuolinen kohtelu
2. Syrjinnän estäminen
3. Yksilöllinen tuki
4. Monimuotoisuuden arvostaminen
5. Tietoisuus omista ennakoluuloista
6. Osallisuuden tukeminen

- Kyselyn tulokset käydään läpi talopalaverissa, arvioidaan yhdessä.
- Vanhempainilta/ kysely vanhemmille aiheesta "Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lapsen oikeutena". Voidaan sisällyttää asiakastyytyväisyyskyselyyn
- Arvioidaan vanhempainillan keskustelua/ kyselyn tuloksia ja valitaan kehittämiskohde seuraavalle toimintakaudelle
- Kysely lapsille, yksilöhaastattelu esim. kuvasadun pohjalta. Aikuinen kirjaa tuloksen.

SYYSKAUDELLE:

- Reflektoidaan toimintaa, kootaan ja keskustellaan kehittämiskohteesta. Kirjataan tulokset. Arvioidaan jatketaanko ja miten.

KEVÄT



Arvioidaan henkilökunnalle suunnatun kyselyn ja vanhempainillan keskustelua/ kyselyn tuloksia ja valitaan kehittämiskohde seuraavalle toimintakaudelle

SYKSY

